

NA PRZEŁOMIE

Dwutygodnik polityczny, społeczny, gospodarczy i literacki.

ORGAN LEGJONU MŁODYCH KOMENDY w OPATOWIE i OSTROWCU.

Oddziały: Sandomierz, Starachowice, Ożarów i Cmielów.

Rok I.

Opatów, dnia 1 czerwca 1934 r.

№ 6

PRZED KONGRESEM.

Legjoniści

Od chwili III Ogólnopolskiego Kongresu Legionu Młodych upłynął rok. Jeden rok ciężkiej, żmudnej pracy i walki. Dążąc do zrealizowania w najszerszym zakresie tych hasel, które nas wszystkich skupiły pod sztandarami Młodolegionowemu, napotykałyśmy, bo napotykać musimy, na ostry kontrakt ze strony tego świata, któremu wypowiedziałyśmy zdecydowaną walkę.

Trudności, na które napotykałyśmy w pracy realizacyjnej, były zachętą i podniecięciem do dalszych wysiłków. Zbyt mocno ukochałyśmy Polskę, zbyt mocno wierzymy w zwycięstwo wymarzonego ideału, aby jakiegokolwiek przeszkody mogły nas zalać.

My, młode pokolenie Piłsudczyków, dążąc wytrwale do naszego celu — do Polski — Państwa Zorganizowanego Świata Pracy — kroczyliśmy naprzód i z drogi naszej nikt nas nie zdoła sprowadzić na błędne manowce. Spontaniczny rozrost organizacyjny, który nastąpił w ciągu ostatniego roku naszej pracy, wprowadził nas na teren życia politycznego całej Polski.

Dziś, gdy w naszych szeregach gromadzą się dziesiątki tysięcy młodolegionistów, gdy reprezentujemy poważną ilość i jakościowo grupę — musimy też, jako zwarta całość organizacyjna, zająć zdecydowane stanowisko w obliczu tych problemów, które w ciągu ostatniego roku przed nami narosły.

W związku z tym wyloniła się konieczność zwołania Nadzwyczajnego Kongresu Legionu Młodych, któryby ujął w ramy zasadnicze konkretny plan akcji Legionu Młodych na rok najbliższy i dał mocne oparcie kierownikom i organizacji do zdecydowanych postępiń i jasnego określenia stanowiska całego Legionu Młodych wobec obecnie aktualnych przejawów życia polskiego.

Wierze, że wszyscy legjoniści dołożą wszelkich starań, aby Kongres stał się najlepszym przejawem całości Ruchu Młodolegionowego i momentem przełomowym naszego dalszego marszu w przyszłość.

p o Komendanta Głównego L. M.

(—) Józef Bieliński,
Inspektor Główny L. M.

Dzień Spółdzielczości Legionu Młodych.

Na terenie wszystkich obwodów Legionu Młodych w dniu 3 czerwca b. r. organizowany będzie „Dzień Spółdzielczości Legionu Młodych”. Zorganizowane będą liczne akademie i dodatki spółdzielcze w pismach Legionu Młodych. „Dzień Spółdzielczości Legionu Młodych” będzie jeszcze jednym dowodem pozytywnego i aktywnego stosunku Ruchu Młodolegionowego do zagadnień świata pracy.

Komitet organizacyjny „Dnia Spółdzielczości L. M.” wydal następującą odezwę:

Młodzieży!

Stań w naszym szeregu! Bratnią dłoń wyciąga do Ciebie spółdzielczość!

W chaosie dnia dzisiejszego, kiedy każda godzina zda się niesie nowe kłębki, nędzę i głód — jed-

na tylko droga zawiesz nie może — droga spółdzielstwa, pomocy i solidarności

W gresy się wali świat na wyszysku, krzewidzie i interesie prywatnym oparty. Zawiodły genialne systemy wolnej konkurencji za widły łatwe hasła i obłudne frazesy. Nie uzdrowią zgnilich podstaw gospodarki kapitalistycznej żadne sztuczne wysiłki.

Usunąć trzeba zmurszały system starego świata.

Na nowe tory pchnąć musimy ziemię. Już dziś zaprzewić się trzeba do ciężkiej walki — twórczego działania. Przecierać jalowy grunt obecnego życia, stworzyć nowe formy szczęśliwego istnienia — oto dajiszejsze zadanie młodzieży.

Duch **solidarności uciśnionych** musi nam w tem przewodzić. Bramy organizacji spółdzielczych są dla nas, młodych, szeroko rozwarłe. Twórzmy: nowe organizacje spółdzielcze, w których znajdziemy: pracę, chleb i mieszkanie. Uczyń się **gospodarką zbiorową dla dobra milionów**, na spółdzielni i współpracy opartej.

Twórzmy nowy, lepszy system gospodarki społecznej mogący się **przeciwsławić kapitalizmowi — systemowi wyzysku, głodu i nędzy**. Jutro przed nami, musimy je zdobyć!

Niech żyje Państwo Zorganizowanej Pracy!

Niech żyje sprawiedliwość społeczna!
Niech żyje spółdzielczość!

Przez endeckie okulary.

Wybory do Rady Miejskiej już się skończyły. Skończyły się smrotną kłębą polityków i ludzi gasnącego świata.

Ostatnie argumenty komitetu wyborczego „Listy Narodowej”, tak są ciekawe, że nawet po wyborach warto je omówić, tembardziej, że rzadko mamy sposobność na ten temat polemizować.

Ostatnie odezwy przewodniczące tyle zawierają nieprawdy, obłudy i sobkostwa, że niemal nad każdym słowem warto się zastanowić.

Ludzi, którym Polska darmo się dostała drażni, że inni, którzy o Polskę walczyli w trudach i znoju, za Polskę nieśli to co mają najdroższe — życie, na sztandarach swoich wypisali hasło: Naczelnym prawem — dobro Państwa.

Drażni ich, że pracujemy nad zaszczerpieniem w duszach ludzkich pojęć „Państwo i państwowość”. Kto jest państwowcem i czym się różni od niepaństwowca wyjaśnił przed kilku dniami Ks. Biskup Adamski i tu powtarzać się nie będziemy, a zajmie-

my się innemi ustępami odezwy.

Zarzucają nam, że popieramy różne ciemne siły w walce z Kościołem Katolickim, ale nie piszą o tem jak się zachowali młodzi narodowcy w Katedrze łódzkiej w dniu 3 maja, w czasie nabożeństwa z okazji obchodu Święta Narodowego. I tu nie będziemy dawali swoich komentarzy, a podamy opinię Biskupa sufragana Tomczaka:

„Znieważono miejsce święte, nie uszanowano powagi nabożeństwa i największej ofiary Maryi, nadużyto kościoła do załatwiania pretensji i porachunków, które nie miały nic wspólnego z religią, wazono się na wywołanie zamieszek, które snadnie mogły doprowadzić do niezbitalnych wprost następstw. Nawet gdyby manifestacja jakiegos ugrupowania, czy kierunku miała uzasadnione pretensje, czy to do innych ugrupowań, czy też do władz państwowych, nie wolno im przenosić swych pretensji w mury kościoła, pod jego osłoną załatwiać swych porachunków. Chować się za ołtarzem lub pod szta-

dar religijny i siąć stambad niepokój; a potem krzyżać, że się jest prześladowanym za przekonania religijne, jest to zwyczajny fałsz i obłuda”.

Taka jest ocena moralności i etyki endeckiej, wydana w oficjalnym komunikacie sztychujących władz kościelnych.

To więc są ludzie, którzy szarżą słowami: „Polacy Katolicy”, „Narod i narodowy”.

Nie na tem konczy się obłuda i sobkostwo endeckie bo oto piszą: „Jeżeli chcecie aby Waszymi przedstawicielami w Radzie Miejskiej nie byli czasowo przybysze, niezwiązani z miastem i jego interesami — głosujcie i t d”. Czyż to nie kulturowa?

W ich pojęciu każdy, kto nie urodził się w Opatowie, nie postawi tu przynajmniej jednej kamienicy, nie procesował się i nie stędział w kocz — będzie tylko przybyszem.

O jednym ci panowie zapomnieli, że przybysze w Opatowie stanowią 95% inteligencji i bez nich kultura miasta Opatowa zeszlaby do poziomu

gorzy czy Pacanowa.

Zapomnieli, że 99% urzędników państwowych, nauczycielstwa, wojsnych zawodów, a nawet duchowieństwo — to wszystko „przybysz”.
Może panowie z listy narodowej pragnęły pozbyc się przybyszów z Opatowa, ale czy za to ogół mieszkających byłby im wdzięczny, w to wątpimy. Mieliśmy zresztą niedawno przykład gdy „przybysz” Inspektor Szkolny wraz z biurem opuścił Opatów a inni też chcieli pojąć w jego ślad.

Panowie z listy narodowej zapominają że w większej części „przybysz” niosą kulturę miastu, wychowują młode pokolenie, budują szkoły, utrzymują ochronki, ponoszą ciężary miejskie i społeczne, a wreszcie z ich pensyj utrzymuje się całe miasto.
Czyżby naprawdę obywatela miasta Opatowa pragnęli wyzbyć się przybyszów?

Pamiętajcie wszyscy, którzy przynajmniej, „ko-

za” nie jesteście związani z Opatowem, że w pojeździe panów z listy narodowej w Opatowie jesteście tylko murzynami, którym wolno pracować dla miasta — ale od rządów w Radzie Miejskiej wara!
I jeszcze jeden zarzut przeciwko liście sanacyjnej: „dorwali się do złobu” i wszystkich gnębia „byleby im było dobrze”.

Ciekawe, który z tych panów znalazł się przed pustym złobem? Zdał się obaj przez los pokrzywdzeni, nie mają gdzie mieszkać, pomimo, że każdy z nich niedawno coś dobudował, nie mają co jeść, bo cóż to znaczy kilka tysięcy złotych dochodu nie-sięcnie! A tu ciężką trzeba ponieść, podatków płacić, procesować się z lokatorami i wiele, wiele innych kłopotów i przykrości znosić.

Jak sądzić „przybysz” narodowy, „obywatela” na niższych szczeblach drabiny społecznej, czy narzekania te są słuszne, czy nie? Może zrobimy plebiscyt,

ile osób rechęce zamieni się na pusty złób z tymi panami?

Zdecydowali się na walkę z ludźmi „dobrej konjunktury” i pobili samych siebie. Powiedzieli, że z nikim nie chcą łączyć się, a jabym niedyskryknie wtrącił, czy panowie nie zapomnieli o kompromisach ze sjonistami w Radzie Miejskiej? Jeśli tak, gotów jestem przypomnieć układ ze sjonistami przy wyborach delegatów do Sejmiku, a może, gdybyśmy zapylali radnych, to coś więcej o tem dowiedzielibyśmy się

Powiedzieliście, że idziecie sami i nie omijaliście się. W tym wypadku słowa wasze cenne, jak perły, sprawdziły się. Poszliście sami i sami jesteście, gdyż wszyscy was opuścili.

Chcieli się polczyć i przylizali się. Może obecnie przestaną mówić, że oni tylko mają reprezentować społeczeństwo polskie.

FAKTY: Panu Morawskiemu w odpowiedzi.

W ostatnim numerze „Śiewcy Prawdy” z dnia 13 maja b. r. ukazał się artykuł p. Stanisława Morawskiego p. t. „Ku rozważdaniu”, mający na celu obronę podobno przez Legją Młodych atakowanej religii Kościoła rzymskiego. Autor na wstępie krótko rozprawił się z naszymi tezami a Państwo Zorganizowanej Pracy, gdyż według niego, to nasze hasła są utopijne, w życie niedające się wprowadzić. W swym artykule p. Morawski porusza dwa główne zagadnienia: a) religia a Kościół, b) stosunek Kościoła do państwa. Jeśli chodzi o pierwsze zagadnienie, to Szanowny nasz krytyk posądza nas o walkę z religią Zapomina jednak, że pojęcie „religia” jest wielce problematyczne i szeroko interpretowane; bo wszak przez religię rozumemy także wiarę ludzi w pewne rzeczy (posiadających dla jednostek lub zbiorowości znaną im wartość), lub pewne słowo (Słownice dawniej wierzili w swego Świątowiada, Marzanne t. p.) i obecnie nawet dostojeńcy Kościoła rzymsko-katolickiego nazywają np. wiarę w Buletę (Buddyzm), religią Z tego krótkiego zestawienia wynikałoby według autora, że i L. M. walczą z buddyzmem, z mahometanizmem i może nawet z wyznaniem mohojewszem i t. p. słowem z wszelkimi przejawami religijności w życiu narodów t. zn. z wiarą w pewne prawdy (z punktu widzenia wyznawców tychże) zbiorowości do wierzenia podane. W tym celu zastanawialiśmy się nad pojęciem „religię”, by wykazać z jaką swadą i swobodą bez zastanowienia się operuje p. Morawski w swoim artykule pojęciem religii. My jednak chcemy iść na rękę autorowi i okazaćmy dobrą wolę (bona fides) jeśli pod pojęciem religii będziemy rozumieli wyznanie rzymskie, to mniemamy, że postąpimy w myśli intencji autora; przez „wyznanie rzymskie” rozumie się tę „profesio fidei” t. j. pewne dogmaty do wierzenia wiernym podane. Powszechna definicja w treści zgodna jest z definicją Kościoła podaną przez Kardynała Delannimoje w tomaczeniu Ks Grabowskiego. „Kościół jest społecznością doskonałą, złożoną z wiernych, którzy wyznają tę samą wiarę, te same przyjmują sakramenty i uznają za głowę biskupa rzymskiego. Chyba autor nie wyczytał w naszym piśmie, żebyśmy występowali przeciwko dogmatom wiary wyznania rzymsko-katolickiego. Jeszcze chyba żaden legjonista publicznie nie przeczył prawdom podanym w Ewangelię, ani żaden nie przeczył autentyczności dekretołów Grzegorza IX lub Klementyna Otóż z powyższej definicji Kościoła wynika, że Kościół rzymski (obecnie wytykaliśmy) jest związkiem religijnym opartym na wyznaniu rzymsko-katolickim — jest osobą prawną, skupiającą wszelkie środki, zmierzającą do zmonopolizowania wyznania rzymskiego, a jak chce p. Morawski religii; słowem wyznania rzymsko-katolickiego jest wyznawaniem pewnych prawd wiary, których my ani nigdy nie atakowaliśmy, ani na przyszłość nie mamy zamiaru atakować, bowiem „uznaliśmy wielką wartość etyczną czynnika religijnego, dlatego, że rzadko odnosimy

się do religii, jako źródła idealnych pierwiastków ludzkości”.

Kościół watykański jest organizacją, w skład której obok wiernych (laos) wchodzi kler, który ma prawo rozkazywania, a werni mają obowiązek bezwzględного posłuszeństwa przełożonej władzy kościelnej, a zatem societas inequalis. Z czym walczymy w Katoelicie rzymsko-katolickim, to najlenniej odda nam cytowane niektórych ustępów z książki prof Urszyny pod tytułem „Zasięgi klerykałizmu w Polsce powojennej”:

„Musimy się więc przeciwstawić tej ponad miarę ożywionej akcji kleru rzymskiego... ale, nawiązując do przeciwstawiania się ówej akcji kościoła rzymskiego u nas, nie mamy na względzie kościoła jako kościoła. Przewstawiamy się tylko jego agresywności na wywołane już lub wywołane pewne formy życia świeckiego, oraz przeciwstawiamy się używaniu przez nich swoich osób ramiona świętego (brachum sacula etc.). Walczym więc w z kościołem jako takim, lecz z tem, które w im jako pojęciu zbiorowemu tkwi.”

I to także jest nasze credo. Dalej profesor Urszyny w książce swej „Z walk z kłamstwem” pisze: „otóż w obrębie tegoż Kościoła rzymskiego od szeregu wieków sierały się dwa prądy, jeden o głębokej religijności Chrystusowem nastawieniu, ze słowami miłości Boga i bliźniego netykło na ustach, lecz i w sercu, i w nastawieniu woli na czyn Chrystusowy i drugi, przejawający się w przeróżne formy nad-treści, gubiący się w madirowaniach scholastyczno-teologicznych, w magii obrzędowej, a w którym kierującym, który rozumie, słowa zaś pokorne go słuchać muszą, pod grozą pieka, którem kler od niepodległości narządku... Warni kmieryj materialnej egzystencji tego kleru jest ciemnotą owroczek... Pierwszy prąd charakteryzujący zarazem wysoki poziom moralny, drugi — deprawacja moralna. Doskonale charakteryzują ten ostatni prąd słowa św. Bernarda: „Są synami Chrystusa, a śluzą a tyfuszowi, jak też i chryzostom, słowa biskupa krakowskiego Andrzeja Zbierzydłowskiego: „Wierz sobie i w kolia jeśli chcesz, piad tylko dziesięć”.

Sądymy, że to kilka cyt. wystarczy p. Morawskiemu, żeby zrozumieć, że nie walczymy, ani z religią, ani nawet z Kościołem papieskim jako takim, ale tylko z klerykałizmem, który profesor Urszyny określa jako „Prąd bronący przedewszystkiem interesów Kościoła, jako organizacji ziemskiej. I rzecz jasna, żeby w Polsce przeszkodzić narastaniu owego klerykałizmu, szkodliwego dla Państwa z punktu widzenia moralnego jak i wychowawczego — jedynym nakazem chwili, to konieczność przeprowadzenia u nas rozdziału Kościoła od państwa, bo w ślad za profesorem Urszyny mówimy: „Ze przez ten rozdział spowoduje się poprawę w życiu — przedewszystkiem moralną i duchowieństwa i świeckich”.

W zakończeniu swego artykułu p. Morawski pisze „Wreszcie wystąpienie to odznacza się widocznie zupełną nieznajomością historii, gdyż na potwierdzenie zarzutów, że Kościół Polski szkodzi, niezacytowano ani jednego faktu, nieprzytoczono ani jednego wypadku”. Ponieważ niejako poczęgnięto nas za język, wywołano wilka z lasu — bo naszym zamarem nie było rozgrzebywanie w popiołach przeszłości — jednak, gdy zarzucono

nam głośność naszych twierdzeń, tezy nasze popieramy w całej rozciągłości dowodami. Na podstawie dokumentów przedstawiamy stosunek kleru rzymsko-katolickiego w Polsce do spraw walki o niepodległość (w Bazylice Baryckiej) „Stosunek kleru do państwa i oświaty” znajdujemy następnie zdanie wyjęte z encykliki Grzegorza, papieża rzymskiego, z roku 1832, które nam dosadnie odzwierciedla stosunek ówczesnego państwa do powstania listopadowego.

„Sięzysliście, że nieścieżecie okropnie, jakie nawiedziło wasze Królestwo, nie mieliście inego źródła, jak machinieć kilku krętych agitatorów, którzy pod płaszczykiem religijnym podnieśli glosy przeciwko ówczesnej władzy państwa”.

P. Szrambelante — ale to nie równe „usterec pojedynczego kapłana”, jak pan Szanowny pisze — to głos ex cathedra. To głos „błazzonego kościoła”. To, co było najszlachetniejsze w narodzie polskim, to co płynęło z najwrażliwszej uczuci patryjotycznej, to co było największe dla polaków, bo było buntem przeciwko władzy Cera, bo było dążeniem do wyzwolenia ziem polskich z pod stopy tyrańca — zostało potępione przez papieża. Bo tego wymagał „interes Watykanu”. Interes sprawy polskiej czegoś innego wymagał. My otwarcie przyznajemy, że dla nas miernikiem wartości wszelkiego czynu — jest interes Państwa. I tu się różni p. Morawski. Dla Pana przedewszystkiem istnieje Kościół i polityka Watykanu, my rozstrajamy wszelkie kwestje społeczno-polityczne pod kątem widzenia, czy to jest dobre, czy zle dla Państwa. Żeby zrobić nasze nie były nieustronnie, oddajemy glosy narodowi wieszcom, których trudno fałszować. Wszak nie kto inny, tylko Mickiewicz pisał:

„...Ludy nie chcą wywrzeć Kościoła, nie go podnieść. Nerdy wolą na Kościół, żeby przyląd ducha nowego... Jeżeli przyjmiesz ducha ducha nowego, stonie się to wasz Janie na ten czas, czemu jak ciężko przywieść teraz ludy do ślup Krzyża, pojednać z Chrystusem Panem. Oto boskie do szczętu szluszali ideal Kościół”.

A dalej; czytamy w dziełach tego samego wieszaka!

„Ktoż i pralicy, wykreślający zbrodnię, tylko od złota, od kromki i protokółów, a tych środków, których nie posiadacie, domagacie się od władzy ziemskiej; wy, którzyście powinni podziwować i zbawić ziemię, domagacie się od ziemi, żeby ona was podziwowała i zbawiała... Nie mówcie, że ludy was oszpecają, to wy je oszpecałicie. Posiadalsiście się nieprzeuczynione, bogactwo niepożyte, które dąży życie, i poruczenie te skoty niebieskie dla ziemskich, które zabił ducha”.

A głośne słowa Światłowego do Polski: „Tu; zguba w Rzymie! Tam milowny, zjawliwa robactwa czy bieżdziej czekać, aż twój lańuch zjedzą”
Wyżej przytoczone cytaty wystarczy chyba żeby zdać sobie sprawę dokładnie z woli dziełowej Kościoła w Polsce!

Reasumując, powiemy, że zaatakowani, bronić się będziemy, przemawiającymi aż nadto aserca do rozumu faktami; tym, dla których Dobry Państwa jest najwyższem Dobrem, faktami który zaprzeczają trudno; nie możemy bowiem pozwolić żeby nam przeszkadzano w naszym marszu naprzód

DZIEŃ SPÓŁDZIELCZOŚCI.

Znaczenie spółdzielni w walce z kapitałem.

Masy pracujące dają świadomie lub niewiadomie do obalenia obecnego ustroju kapitalistycznego, który zdobył swe mocne panowanie nad światem jedynie na zysku i wyżysku.

W tej walce o zwycięstwo niepoślednie stanowisko zajmują przez szersze masy opowiadane instytucje gospodarcze, jako pierwszorzędna i nieodzowna broń proletariatu a równocześnie jako przetwórcz przyszych urządzeń proletariackich w Przyszłym Państwie Zorganizowanej Pracy.

Doniosłe jest znaczenie spółdzielni pracowniczych tak ze względu na ważną rolę, jaką spełniają w obecnym stanie walki dwóch światów, kapitału i proletariatu, jak również na olbrzymie pole do pracy w okresie nadchodzących zmian ustrojowych.

Celem poznania niezwykle pozytywnej działalności spółdzielni; musimy jej przeciwstawić istotę i ducha instytucji kapitalistycznych. Przez porównanie wyczujemy z jednej strony szlachetne pobudki zbiorowe mas pracujących, wywiązające się w bezwzględnej negacji własności prywatnej, w równości praw każdego członka i bezkarności — a z drugiej ujrzymy iskrasrawa chciwość, chęć zysku, która jest zawsze istotnym motorem gospodarki kapitalistycznej.

Sam cel spółdzielni leży nie w zysku, jak u kapitalistów, lecz w chęci zaspokojenia potrzeb gospodarczych pewnej grupy stowarzyszonych.

Ten cel jest zasadą, na której opiera się kooperacja.

Bilans aktywny i rachunek strat i zysków, nadwyżka lub czysty zysk, jest więc dla spółdzielni nie celem, a **sprawdianiem zwycięstwa** z wrogą konkurencją kapitalistycznych przedsiębiorstw.

Drugą wspaniałą cechą kooperatywy to pośrednie **uspolezczenie własności prywatnej.**

Akcyjne spółki kapitalistyczne dają swym członkom różne prawa proporcjonalnie do wysokości udziałów — spółdzielnie znają tylko równość praw każdego członka bez względu na wysokość udziału.

A więc mamy nowy cenny rys, że w spółdzielni jest **majątek społeczny i instytucja społeczna**, a w kapitalistycznym akcyjnym towarzystwie jest jeno zlepek poszczególnych **własności indywidualnych, prywatnych**. Przy likwidacji kapitalistycznego przedsiębiorstwa majątek zostaje podzielony między spółników jako ich prywatna własność. W spółdzielni zaś załozony udział członka pozostaje zawsze niezmienny, i w razie likwidacji majątek nie jest podzielony na drobne prywatne części, lecz członkowie spółdzielni stają się jej wierzycielami i po wyrofanu swych udziałów pozostają majątek jest już **całkowicie uspołeczniony**.

Akcyonariusze lub właściciele kartelów dążą

do zmniejszenia liczby członków towarzystwa do minimum, aby następnie w małej grupie dyktowało dowolnie ceny — spółdzielnie zaś dążą zwiększając do skupienia najszerzszych mas i posiadania iaknajwiększej liczby członków, bo w tym wypadku maleje sama wysokość udziału członka, a następnie w miarę obniżania się wysokości wkładów, przyzywają najuboższe warstwy do stowarzyszenia, a w końcu udział pieniężny może się stać zbyteczny, niknie i cale miasto czy nawet kraj może się stać członkiem spółdzielni. Były to doskonale stan organizacji spółdzielni i należyte zrozumienia obywateli doniosłości hasła kooperacji. Zwycięstwo kooperacji to uspołecznienie całego majątku w państwie i księga zupełna kapitału prywatnego.

Wobec zbliżającego się nteunkionego upadku obecnego ustroju i nadchodzącej nowej epoki, zwiastującej nowe formy bytowania społecznego, winniśmy przygotować i wzmacniać fundameoty przyszego porządku, w którym pierwsze miejsce zajmować będzie spółdzielność, przygotowująca nam obecnie pierwsze formy wymiaru i rozdziału towarów zgodnie w naszej rzeczywistości z ideą Państwa Zorganizowanej Pracy.

Ruch spółdzielczy to wyzwolenie ogółu — wszystkich ucisknionych spod uelisku kapitalizmu.

Spółdzielczość tworzy nowego człowieka.

Dążąc do stworzenia idealnych warunków współpracy wszystkich obywateli w Państwie Polskim, przedewszystkiem musimy określić formę współdziałania w rolnictwie, jako najliczniejszej grupie zawodowej.

Często słyszy się dzisiaj głosy swy, nawołujące do wspólnej akcji rolników. W głosach tych przebiega tęsknota za wyższą formą życia gospodarczego na wsi, za formą łączenia rozdrobnionych sił jednostek w olbrzymią moc zorganizowanej masy.

Są to głosy znamienne dla dzisiejszego dnia. Musimy umieć wyciągnąć z nich wnioski. Jeżeli na wsi nurtuje krzyk, który wypływał z przyczyn gospodarczych — najbardziej to odpowiedni moment, aby wysunąć idee spółdzielczości, która poza korzyściami materialnymi buduje psychikę nowego człowieka, co tutaj z największym naciskiem podkreśliły.

Współpraca ideałem pracy.

Zanim jednak przystąpimy do istoty sprawy, musimy poświęcić kilka słów zagadnieniu współpracy.

Nie z teorii wynika idea współpracy. Po przetrzeniu wieków człowiek kultywował te idee, raz po raz dając temu w większym, lub mniejszym stopniu wyraz w historii ludzkości. Czy to była mowa o wspólnotach wiejskich organizacji rolnych, czy o współpracy w średniowiecznych korporacjach rzemieślniczych, czy też wreszcie w organizacji najprymitywniejszej w rodzinie.

Idea współpracy znajduje swe źródło w różniczkowaniu umiejętności oraz stopnia talentu, jakie zawsze mają miejsce w pracy ludzkiej.

Najogólniejszym przykładem współdziałania jest państwo, które w idealnym pojęciu utożmiewa się jako organizacja, stworzona dla doskonałej współpracy jednostek, składających się na państwo.

Jak widzimy idea współpracy nie jest nową. Stawiając prace ludzką na naczelnym miejscu w ocenianiu wartości człowieka, widzimy we współpracy najwyższy stopień współzycia ludzi, w tak ścisłych skupiskach, jakimi są dzisiejsze państwa.

Niepotrzeba aniż zwać, czy współpraca jest ideałem pracy, bo jest to pewnik tkwiący głęboko w instynktach człowieka, oparty z jednej strony na

moralnym zadowoleniu, z drugiej na realnych korzyściach, niewątpliwie wypływających z dobrej współpracy.

Spółdzielczość zorganizowana współpraca.

Wszelkie cechy zorganizowanej współpracy posiada spółdzielczość. Jako zorganizowana współpraca prowadzi do realizacji sprawliwiości społecznej, gdyż sprawliwiość społeczna będzie mogła znaleźć najbardziej realne formy ismenia przy możliwościach dojdą do życia zarówno gospodarczego, jak społecznego i politycznego szerokich mas włościańskich. Jeszcze raz tu zaznaczymy, że chociaż spółdzielczość należy uważać za system emancypacyjny warstw i klas, zychających pod obecą przewagą ekonomiczną, nam chodzi również o jej głębsze znaczenie wychowawcze.

Ustroj Państwa Zorganizowanej Pracy musi być oparty o nowego człowieka. Właśnie troska o nowego człowieka dyktuje nam realny plan przebudowy psychiki człowieka z epoki liberalno kapitalistycznej.

Samoobrona.

Spółdzielczość może mieć dla nas już dziś wielkie znaczenie. Nie potrzeba czekać na realizację wiekich planów, by na terenie rolnictwa konkretyzować nasze tezy.

Spółdzielczość w dzisiejszym stanie rzeczy może nabrać cechy masowej samoobrony gospodarczej. Jest to bardzo ważne, i to może dziś już pozyskać wszystkich rolników. Wykluczone bowiem jest, aby rolnicy nie chcieli osiągnąć wyższego poziomu ekonomicznego.

Ważnym i bodaj najważniejszym jest dla nas psychiczny skutek samoobrony. Gdyby w dzisiejszych warunkach zmobilizować wszystkie siły swy w spółdzielczość, powstałaby wreszcie świadomość mocy na wsi, świadomość stanowienia o swoich losach. Powstałaby świadomość pełnowartościowych obywateli.

Nawiasem należy wspomnieć o nieumiejętności agitacji spółdzielczej stosowanej dotychczas, agitacji,

która powinna moment samoobrony rolnika podkreślać tysiackrotnie.

Solidarność

Rozpatrując różne formy ustrojowe, przeważnie napotyka się na zarzut braku rozwiniętego zmysłu solidarności obywateli, co utrudnia w wielkim stopniu wszelką współpracę. Zwłaszcza, jeżeli chodzi o koncepcje ustrojowe, powodujące do czynnego udziału w życiu państwa szerokie masy, powierzające tym masom władzę nad swoim, własnym odcińkiem życia i państwa — brak ten staje się zastraszającym.

Zmysł społeczny i egoizm

Idea spółdzielcza odrzuca hasła filozofii egoizmu, równowazy je z kolektywizmem, jednym słowem potępia wszelkie zło liberalizmu, przyjmując najcenniejsze wartości, jakie stwarza kolektywizm. Daje wysofodukowaną linję — spółdzielczy system gromadzenia się, jednak z podkreśleniem indywidualnych cech jednostki. System ten wyraża się w tem, że każdy członek na walnym zebraniu spółdzielni ma jednakoży głos, bez względu na wysokość reprezentowanego przez siebie kapitału.

Spółdzielczość wyiska też swoje piństwo na swych członkach którzy współdziałają dla dobra współdziałających, a więc i dla dobra swego.

*

Legion Młodych w swej trosce o sprawliwiość społeczną zawsze dąbał do realności swych koncepcyj. Zwrócił też pilną uwagę na wychowanie nowego człowieka, jako na warunek wykonania swych planów.

Z tych względów Legion Młodych winien jaknajprędzej nacisk położyć na spółdzielczość.

Niech żyje Państwo Zorganizowanej Pracy!

Niech żyje sprawliwiość społeczna!

Niech żyje spółdzielczość!

Organizacja Spółdzielni.

Dzięki wspólnym zasadom, na jakich powstały i rozwijają się kooperatywy całego świata, ich szemat organizacyjny jest analogiczny. Pierwotnie pionierzy musieli walczyć z przepisami prawa, krepującymi rozwój spółdzielni, z czasem, w miarę rozwoju kooperatywy znalazły zręczne i ochrone prawnej nauki. Prawodawstwa poszczególnej państw zajęły się ustalaniem ram organizacyjnych dla spółdzielni, chroniąc je często przed konkurencją przedsiębiorstw nieuczciwie podrywających się pod ich miarę, przez równoległe określenie celów i zastrzeżenie nazwy, dla tych stowarzyszeń, które im odpowiadały, dalej przepisami prawnymi chronią, najważniejsze zasady spółdzielczości przed wypaczeniem, wreszcie ustawodawstwo nierazko odbiera spółdzielnie szeregiem przywilejów przedewszystkiem w dziedzinie podatkowej. Rozpatrzywszy szemat organizacji kooperatywy i porównajmy z wymogami naszego ustawodawstwa

Profesor Stanisław Wojciechowski daje następującą definicję kooperatywy:

„Spółdzielnia to dobrowolny związek nieograniczonej liczby osób, mający na celu zaspokojenie gospodarczych i kulturalnych potrzeb członków na zasadach wzajemnej pomocy i demokratycznego równoprawności, zgodnie z interesem publicznym”.

Przechodząc znów do zasad ogólnych. Wszędzie, wszyscy członkowie spółdzielni mają równe prawa. Przyjęcie członka jest uzależnione od zgody walego zebrania (w spółdzielniach mniejszych) bądź od zarządu; czasem procedura jest dłuższa i członek przyjęty przez zarząd, musi czekać na zatwierdzenie walego zebrania jego przyrzeczenia do stowarzyszenia. W niektórych wypadkach wymagane są podpisy członków wprowadzających. Aby spółdzielnia nie zmieniła się przy pomyślnym stanie gospodarczym w towarzystwo akcyjne dzielać się pomiędzy członków w zamkniętym gronie, co grozi najbardziej, jak wykazała historia spółdzielniom zarobkowym, przeto za jedną z najważniejszych cech spółdzielni jest jej nieograniczoność w przyjmowaniu członków. Każdy nowostawiający członek, musi zadeklarować zamiar wykupu przynajmniej jednego udziału i przejąć odpowiedzialność majątkową za wystąpienia zewnętrzne spółdzielni.

Wysokość poręki jest różna w różnych stowarzyszeniach w zależności od postanowień statutu. Może więc być ograniczona wysokością udziału, lub udziałów pewnej części majątku osobistego, względnie nieograniczona, to znaczy członkowie odpowiadają całym swem mieniem za zobowiązania swego stowarzyszenia.

Wśród spółdzielni rozróżniamy następujące sposoby wpłacania udziałów:

a) wszyscy członkowie nabycyają tylko po jednym udziale o oznaczonej wysokości.

b) przez jednego obywatelstwo, można wykonywać imnie dowolnie, spółdzielnia w ten sposób może gromadzić większy kapitał, zaś członkowie mają możliwość lokaty swych oszczędności.

Nierzadko na rachunek udziału wpłacany jest zwrot za kupowane towary,

c) członek, wstępując, wpłaca tylko część udziału, resztę dopełnia w określonym czasie, przeważnie przez odkładanie dywidendy od zakupów. Po dopełnieniu udziału do określonej wysokości, spółdzielnia dywidendę wypłaca wprost do rąk członkowi.

Udziały przeważnie są oprocentowane, gdyż w przeciwnym razie spółdzielnia cierpi na brak kapitału, który członkowie wolą lokować tam, gdzie przyniesie im zysk.

Zasada różnych udziałów i jednakowej ich wysokości, oraz oprocentowania ich jest taka sama, jak w spółce akcyjnej i tu kryje się niebezpieczeństwo zamieniania się kooperatywy w spółkę akcyjną, gdyż członkowie bierni t. j. mający tylko udział, a nie kupujący towarów, stają w położeniu zwykłych akcjonariuszy.

Kooperatywy, którym to grozi, stosują różne sposoby walki, bądź dając zarządowi uprawnienia, pozwalające skreślić biernych członków z listy, bądź określając minimalną sumę, na którą członek, nie chcący utracić swoich praw, musi pozyczyć zakup.

Jezeli kooperatywa gromadzi członków jednej kategorii społecznej, wówczas zasada jednakowych udziałów jest słuszna, natomiast przy skali stanowiącej społecznych członków, a więc ich potrzeby, zasadą staje się niesprawiedliwa, bowiem im większe zasoby ma czynność, tem wyższy wien być udział, dlatego bliżej byłoby ustanowienie ruchomej skali udziałów, zależnie od zasobności członków. Byłoby to również racjonalne, jezeli chodzi o oszczędzanie.

Uregulowanie kwestji zwrotności udziałów jest również różnie potraktowane w rozmaitych spółdzielniach.

Często spotykany t. zw. minimalne udziały niezwracalne, lub jeden udział niezwracalny. Jezeli wpłata jednego udziału jest rozłożona na raty, to o ile w określonym czasie udział nie zostanie wykupiony, pieniądze wpłacone przechodzą na fundusz zasobowy spółdzielni.

Niegół jednak prawie wszędzie, udziały są zwracalne, zachodzą tylko rozmiar, co do wycofania ich, ze względu na termin wypowiedzenia. Zwykle termin ten jest progresywny w stosunku do sumy udziału, a to dlatego, aby w chwili paniki, czy niepomyślniej konjunktury, spółdzielnia nie została kwantownie pozbawiona kapitału.

Procent, jaki spółdzielnia płaci od udziału ma być tym czynnikiem który pozwala członkowi spółdzielni lokować w niej swoje oszczędności, nie może jednak odgrywać tej samej roli, co w przedsiębiorstwach kapitalistycznych.

Całkowicie nieoprocentowanie kapitału, zniechęcałoby spółdzielców do umieszczenia go w swoim stowarzyszeniu, natomiast zbyt duże oprocentowanie, wywoływałoby chęci spekulacyjne, dlatego też, spółdzielnie określają w statutach jego wysokość w/g. procentów płaconych przez instytucje dyskontowe. Tak np. u nas wg. obowiązującej ustawy, procent nie może przekraczać więcej niż 2% najwyżej dywidendy Banku Polskiego.

Wystąpienie członka, częstokroć też podlega pewnym ograniczeniom.

Zbyt łatwe wstępowanie i wstępowanie wywołuje zmiennosc, płynność elementu członkowskiego, tym samym trwałosc solidności spółdzielni jest zmniejszona.

W celu nadania większej pewności spółdzielni, stosuje się pewne utrudnienia przy przyjmowaniu nowych członków, jak to: konieczność podpisania dwóch dawnych członków na deklaracji nowostawiającego. Przy wstępowaniu zochodzi obawa ta sama, co przy odbieraniu udziałów i również pewne ograniczenia są stosowane. Członek występujący musi uprzedzić kooperatywę o swem wystąpieniu na pewien określony zwykle statutowo czas. Czasem wymaga się wprowadzenia na swoje miejsce innego członka. W niektórych kooperatywach określony jest termin po jakim dopiero wolno wystąpić.

Wykaz spółdzielni w pow. Opatowskim.

Księgarnia „JEDNOŚĆ SIŁNI” Opatów – Wilsona. Ostrowiec – Aleja.	SPÓŁDZIELNIA MLECZARSKA Czyżów-Plebański gm. Czyż. Szlachecki.	SPÓŁDZIELNIA MLECZARSKA Rosochy gm. Opatów.
ROBOTNICZA SPÓŁDZ. SPOŻYWCÓW Ostrowiec, Traugutta 9. „ Aleja 2 „ Sienkiewska 37.	SPÓŁDZIELNIA MLECZARSKA Sobotka gm. Czyż-Szlachecki.	SPÓŁDZ. SPOŻYWCÓW „WIEJSKIE” Bodzechów.
SPÓŁDZ. STOW. SPOŻYWCÓW „PRZYSZŁOŚĆ” sprzedaż pieczywa Ostrowiec, Rynek. „ Kilińskiego „ Polna. „ Aleja 72.	SPÓŁDZIELNIA MLECZARSKA Słupia Stara gm. Gisz-Gorzowiec.	STOW. SPOŻYWCÓW „SPOJEM” Szewna, gm. Częstocice.
Okręgowa Spółdzielnia Stow. Spożyw. „Spojem” OPATÓW.	MLECZARNIA SPÓŁDZIELCZA Lasocin.	SPÓŁDZIELCZA STOW. SPOŻYWCZE Pracowników Fabryki Porcelany Cimelów i Brzostowa
SPÓŁDZIELNIA MLECZARSKA skup jaj i mlecznia Baćkowiec.	STOW. SPOŻYWCÓW „JEDNOŚĆ” Lunów, gm. Lasocin.	SPÓŁDZ. MLECZARSKA „GOJCOWIANKA” Gojów gm. Opatów.
SPÓŁDZ. SPOŻYWCÓW „PRZEWRÓT” Bodzechów.	STOW. SPOŻYWCÓW „SPOJNIA” Dębno.	STOW. SPOŻYWCÓW „NADZIEJA” Kunów.
SPÓŁDZ. SPOŻYWCÓW „PRZEWRÓT” Bodzechów.	STOW. SPOŻYWCÓW „ZGODA” Lasocin.	STOW. SPOŻYWCÓW „DOBROBYT” Sobotka Czyżów-Szlachecki.
	MLECZARNIA SPÓŁDZIELCZA „WIEJSKA” Biadyny, gm. Wojciechowice.	SPÓŁDZ. SPOŻYWCÓW „JEDNOŚĆ” w Juljanowie.

